

TAALSYSTEEM I: OEFENINGEN

Academiejaar 2020-2021

VANDAAG

- **Praktische informatie**
- **Algemene inleiding**
- **Inleiding woordsoorten van het Nederlands**

PRAKTISCHE INFORMATIE

UNIVERSITEIT
GENT

NEDERLANDSE TAALKUNDE I: TAALSYSTEEM

Hoorcollege: Prof. dr. Timothy Colleman

> maandag, 14:30-15:30

> Niet on campus, enkel online

Oefeningen: lokaal 110.079 of aud. Cumont

Dinsdag: Arne Dhondt (arne.dhondt@ugent.be)

Woensdag: Roxane Vandenberghe (roxane.vandenberghe@ugent.be)

> Lessen worden niet gestreamd, maar er wordt één oefeningles per week opgenomen en op Ufora geplaatst

Week	Inhoud
1 (8/2-12/2)	Algemene inleiding + inleiding woordsoorten
2 (15/2-19/2)	Oefeningen syntaxis
3 (22/2-26/2)	Oefeningen syntaxis
4 (1/3-5/3)	Oefeningen syntaxis
5 (8/3-12/3)	Oefeningen syntaxis
6 (15/3-19/3)	Oefeningen syntaxis
7 (22/3-26/3)	Oefeningen syntaxis
8 (29/3-2/4)	Oefeningen syntaxis
5/4-16/4	PAASVAKANTIE
9 (19/4-23/4)	Oefeningen syntaxis
10 (26/4-30/4)	Oefeningen woordsoorten
11 (3/5-7/5)	Oefeningen syntaxis: zinsontleding
12 (10/5-14/5)	Oefeningen syntaxis: zinsontleding
13 (17/5-21/5)	BOOSTERSESSIE

Week	Inhoud
1 (8/2-12/2)	Algemene inleiding + inleiding woordsoorten
2 (15/2-19/2)	Oefeningen syntaxis
3 (22/2-26/2)	Oefeningen syntaxis
4 (1/3-5/3)	Oefeningen syntaxis
5 (8/3-12/3)	Oefeningen syntaxis
6 (15/3-19/3)	Oefeningen syntaxis
7 (22/3-26/3)	Oefeningen syntaxis
8 (29/3-2/4)	Oefeningen syntaxis
5/4-16/4	PAASVAKANTIE
9 (19/4-23/4)	Oefeningen syntaxis
10 (26/4-30/4)	Oefeningen woordsoorten
11 (3/5-7/5)	Oefeningen syntaxis: zinsontleding
12 (10/5-14/5)	Oefeningen syntaxis: zinsontleding
13 (17/5-21/5)	BOOSTERSESSIE

WOORDSOORTEN

Zelfstandig te verwerken aan de hand van het lesmateriaal op **Ufora**

- **Vandaag:** inleiding
- **Week 10:** oefeningenles

WOORDSOORTEN

Leermateriaal op Ufora

- **Syllabus** Woordsoorten
- Overzicht van de te kennen woordsoorten

Vanaf week 3, ten laatste week 6:

- Slidecasts per woordsoort (+ bijbehorende PPT)
- Oefeningenbundel (+ sleutel)

WOORDSOORTEN

Wat moet je kunnen/kennen op het examen?

- Enkel **toepassing**: woordsoorten kunnen **benoemen** (tot op welk niveau? => zie Overzicht te kennen woordsoorten), bv.
 - *adjectief – predicatief – pseudodeelwoord*
 - *wederkerend voornaamwoord – toevallig reflexief*
 - *bijwoord – schakeringspartikel*
- **Voorbeelden** kunnen geven van elk niveau

Week	Inhoud
1 (8/2-12/2)	Algemene inleiding + inleiding woordsoorten
2 (15/2-19/2)	Oefeningen syntaxis
3 (22/2-26/2)	Oefeningen syntaxis
4 (1/3-5/3)	Oefeningen syntaxis
5 (8/3-12/3)	Oefeningen syntaxis
6 (15/3-19/3)	Oefeningen syntaxis
7 (22/3-26/3)	Oefeningen syntaxis
8 (29/3-2/4)	Oefeningen syntaxis
5/4-16/4	PAASVAKANTIE
9 (19/4-23/4)	Oefeningen syntaxis
10 (26/4-30/4)	Oefeningen woordsoorten
11 (3/5-7/5)	Oefeningen syntaxis: zinsontleding
12 (10/5-14/5)	Oefeningen syntaxis: zinsontleding
13 (17/5-21/5)	BOOSTERSESSIE

OEFENINGEN SYNTAXIS

Iedere week wordt via Ufora een **opdracht** voor de oefeningenles aangekondigd:

Klassikale oefeningen die je thuis zorgvuldig moet **voorbereiden** en die we samen bespreken in de les

> oefeningen voorbereiden = oefeningen maken + ter voorbereiding theorie uit het hoorcollege/handboek bekijken + in sommige gevallen slidecast/hand-out bekijken en/of testjes in Ufora maken

+ **sleuteloefeningen** die je zelfstandig maakt en waarvan je je antwoorden controleert aan de hand van een sleutel

OEFENINGEN SYNTAXIS

Wat moet je kunnen/kennen op het examen?

- Zowel **theorie**: meerkeuzevragen om kennis en vooral **inzicht** te toetsen
- Als **toepassing: zinsontleding** > zinnen in zinsdelen splitsen en functie van de zinsdelen **benoemen**

Week	Inhoud
1 (8/2-12/2)	Algemene inleiding + inleiding woordsoorten
2 (15/2-19/2)	Oefeningen syntaxis
3 (22/2-26/2)	Oefeningen syntaxis
4 (1/3-5/3)	Oefeningen syntaxis
5 (8/3-12/3)	Oefeningen syntaxis
6 (15/3-19/3)	Oefeningen syntaxis
7 (22/3-26/3)	Oefeningen syntaxis
8 (29/3-2/4)	Oefeningen syntaxis
5/4-16/4	PAASVAKANTIE
9 (19/4-23/4)	Oefeningen syntaxis
10 (26/4-30/4)	Oefeningenles woordsoorten
11 (3/5-7/5)	Oefeningen syntaxis
12 (10/5-14/5)	Oefeningen syntaxis
13 (17/5-21/5)	BOOSTERSESSIE

BOOSTERSESSIE

- Praktische informatie over examen
- Bespreking proefexamen

ALGEMENE INLEIDING

UNIVERSITEIT
GENT

ENKELE SYNTACTISCHE GRONDBEGINSELEN

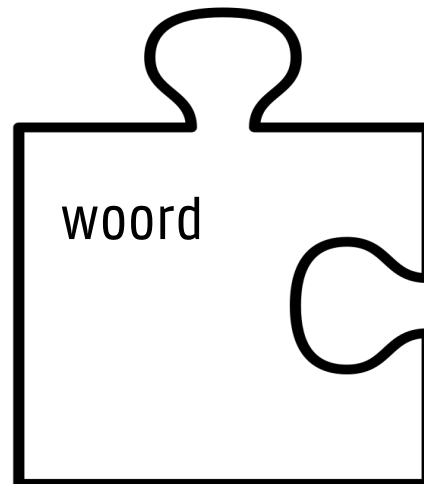
In de syntaxis van de (Nederlandse) zin onderscheiden we **drie niveaus: woord, constituent, zin**

Neem de zin:

De Amerikaanse dichteres Amanda Gorman bracht tijdens de eedaflegging van de nieuwe president een inspirerend gedicht.

1. WOORD

bv. *dichteres, tijdens, eedaflegging, van, inspirerend*

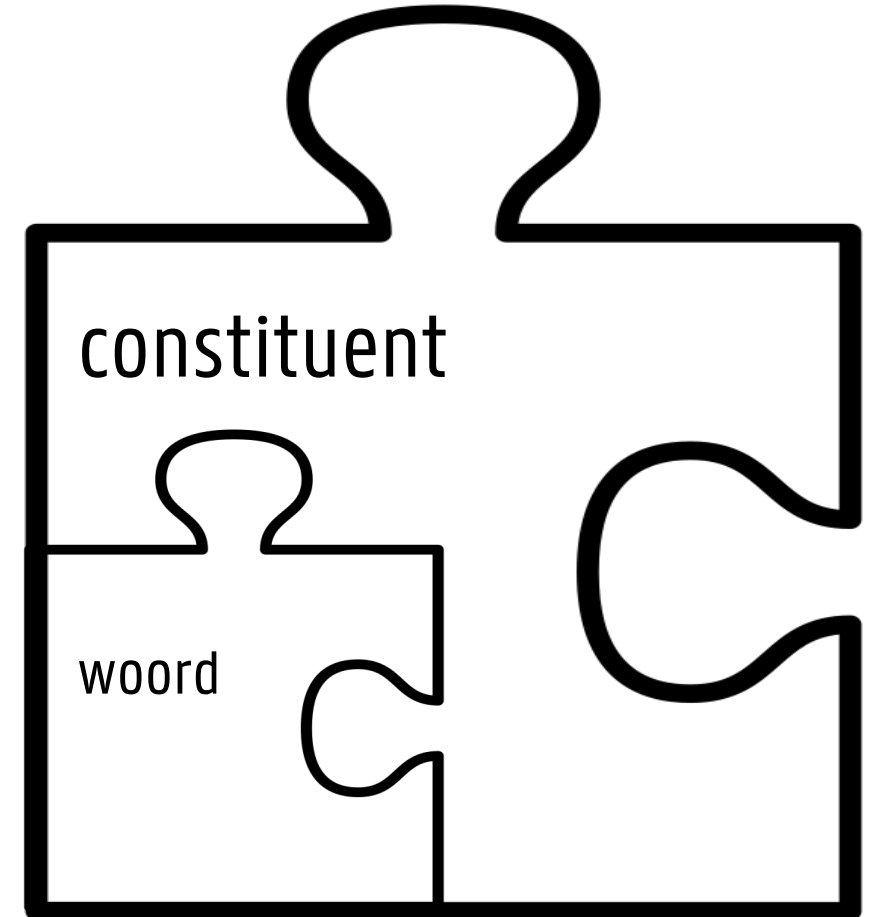

2. CONSTITUENT

= woordgroep, samenhangend geheel van een of meer opeenvolgende woorden (wordt vaak intuïtief aangevoeld)

bv.

Tijdens de eedaflegging van de nieuwe president,
maar ook *de eedaflegging* en *de nieuwe president*

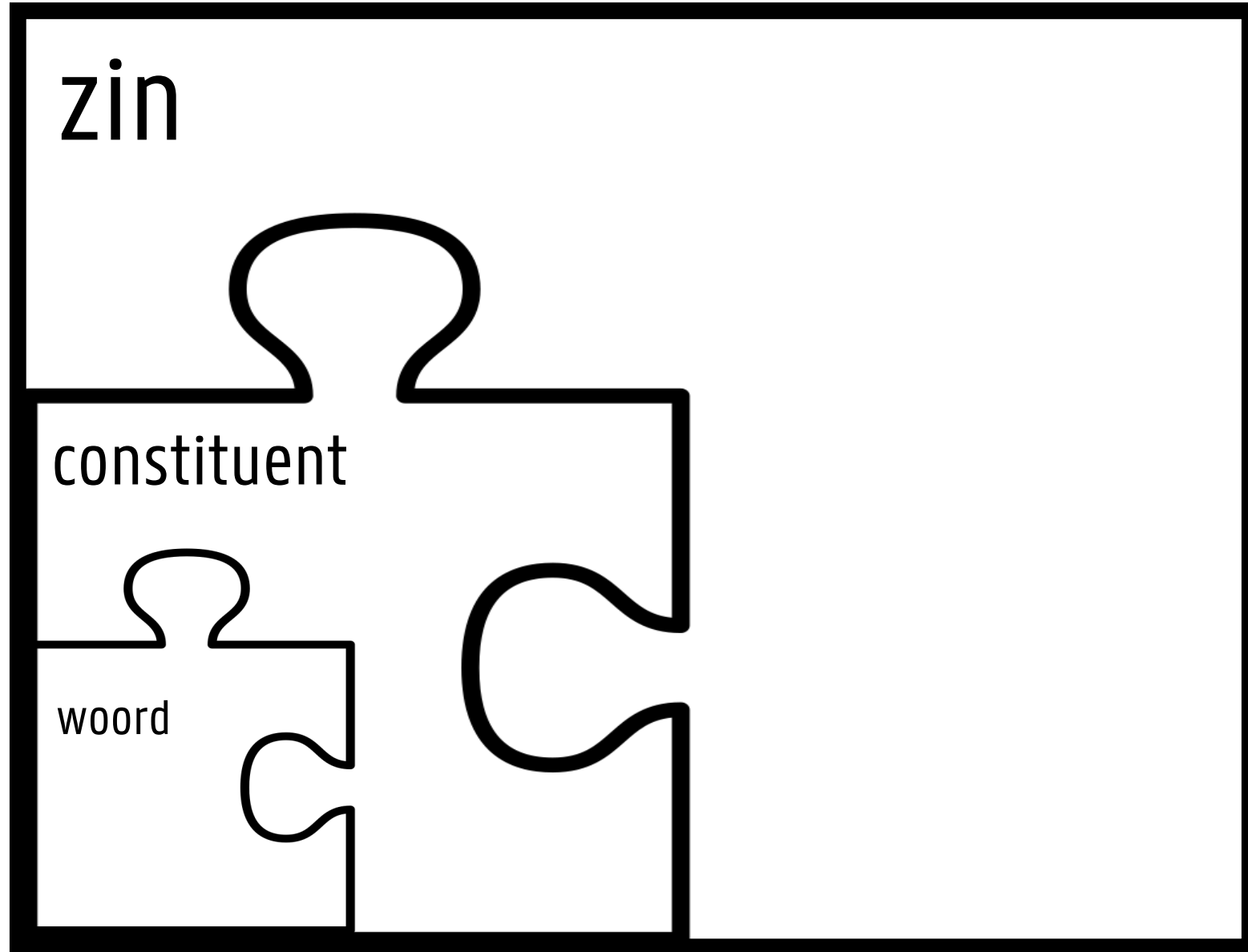

3. ZIN

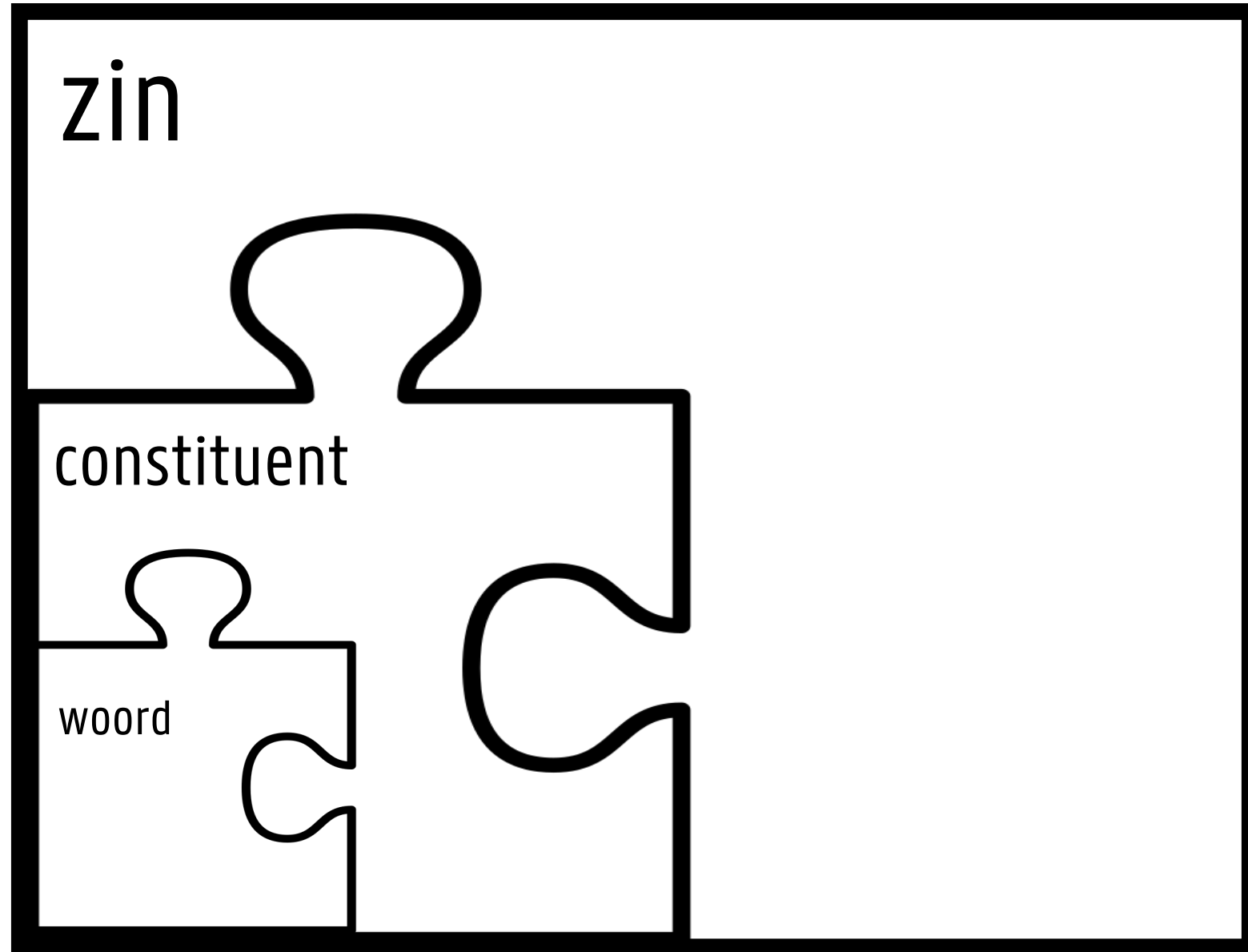
= reeks woorden die afgeronde gedachte uitdrukken > per zin één **zinswerkwoord**

Bv.

bracht > brengen

Ieder woord, iedere constituent en iedere zin kun je op basis van bepaalde **kenmerken** indelen in een **CATEGORIE / SOORT**

ENKELE SYNTACTISCHE GRONDBEGINSELEN

1) WOORD

Elk woord kan dus **ingedeeld** worden in een **WOORDSOORT** (op basis van bepaalde kenmerken):

<i>president</i>	= zelfstandig naamwoord
<i>Amanda</i>	= zelfstandig naamwoord (eigenaam)
<i>bracht</i>	= zelfstandig werkwoord
<i>tijdens</i>	= voorzetsel
<i>een</i>	= onbepaald lidwoord
<i>inspirerend</i>	= bijvoeglijk naamwoord (participiaaladjectief)

ENKELE SYNTACTISCHE GRONDBEGINSELEN

2) CONSTITUENT

Ook iedere constituent behoort tot een bepaalde **SOORT/CATEGORIE** (op basis van het woord dat de kern vormt van die constituent).

De Amerikaanse dichteres Amanda Gorman bracht tijdens de eedaflegging van de nieuwe president een inspirerend gedicht.

Bv. *Tijdens de eedaflegging van de nieuwe president* = voorzetselconstituent (VzC)
de nieuwe president = nominale constituent (NC)
de Amerikaanse dichteres AG = nominale constituent (NC)

ENKELE SYNTACTISCHE GRONDBEGINSELEN

3) ZIN

Ook iedere zin behoort tot een bepaalde formele **CATEGORIE**:

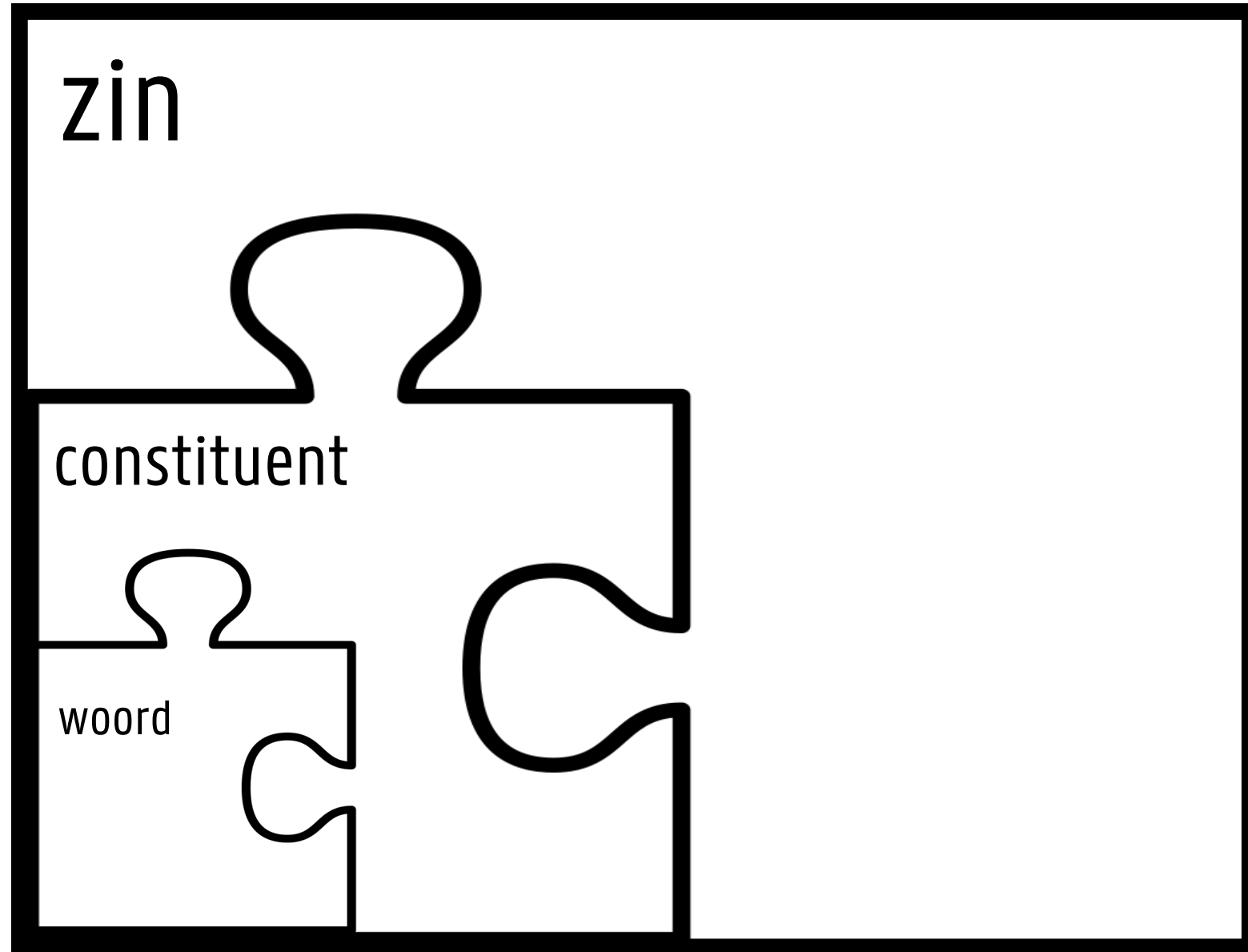
De Amerikaanse dichteres Amanda Gorman bracht tijdens de eedaflegging van de nieuwe president een inspirerend gedicht.

= mededelende hoofdzin (pv2 + zelfstandig)

Ik heb gelezen / dat de Amerikaanse dichteres Amanda Gorman tijdens de eedaflegging van de nieuwe president een inspirerend gedicht bracht.

 bijzin (pv achteraan + afhankelijk + voegwoord)

Ieder woord, iedere constituent
en iedere zin heeft bovendien
een **FUNCTIE** op een hoger
niveau

ENKELE SYNTACTISCHE GRONDBEGINSELEN

1) WOORD

Elk woord heeft dus een **FUNCTIE** op constituentniveau:

De Amerikaanse dichteres Amanda Gorman bracht tijdens de eedaflegging van de nieuwe president een inspirerend gedicht.

dichteres = **kern** van **nominale constituent (NC)** *de Amerikaanse dichteres Amanda Gorman*

Amerikaanse = **bijvoeglijke voorbepaling** in **NC** *De Amerikaanse dichteres Amanda Gorman*

ENKELE SYNTACTISCHE GRONDBEGINSELEN

2) CONSTITUENT

Ook iedere constituent heeft een **FUNCTIE** in een groter geheel, ofwel in de zin (> **zinsdeel**) ofwel in een andere, hogere constituent (> **zinsdeelstuk**)

De Amerikaanse dichteres Amanda Gorman bracht tijdens de eedaflegging van de nieuwe president een inspirerend gedicht.

Bv. *De Amerikaanse dichteres Amanda Gorman* = zinsdeel: **subject** in de zin
tijdens de eedaflegging van de nieuwe pres. = zinsdeel: **bijwoordelijke bepaling** (satelliet) in de zin
de nieuwe president = zinsdeelstuk: **relatum** in de VzC *van de nieuwe president*

ENKELE SYNTACTISCHE GRONDBEGINSELEN

3) ZIN

Ook zinnen hebben een bepaalde **FUNCTIE**, bv. binnen een andere zin.

Ik heb gelezen / dat de Amerikaanse dichteres Amanda Gorman tijdens de eedaflegging van de nieuwe president een inspirerend gedicht bracht.

Deze BIJZIN is **direct object** in de hogere zin.

WAT DOEN WE IN DE LESSEN?

Wat bestudeer je in het onderdeel **woordsoorten**?

Tot welke **woordcategorie** behoort een bepaald woord op basis van uiterlijke kenmerken:
zelfstandig naamwoord, lidwoord, bijvoeglijk naamwoord, werkwoord, enzovoort?

WAT DOEN WE IN DE LESSEN?

Wat doen we in de lessen **syntaxis**?

1. Soorten (deel)constituenten:

tot welke **categorie** behoort een bepaalde constituent op basis van uiterlijke kenmerken: NC of VzC?

2. Ontleding van constituenten:

welke **functie/rol** hebben de verschillende woorden of deelconstituenten in de “hogere” constituent, bv. nabepaling? = **BINNENBOUW**

3. Zinsontleding:

welke **functie/rol** hebben de verschillende constituenten in de zin, bv. subject? = **BUITENBOUW**

WAT DOEN WE IN DE LESSEN?

Wat doen we volgend jaar in Taalsysteem II?

1. SOORTEN zinnen:

tot welke **categorie** behoort een zin op basis van uiterlijke kenmerken?

2. Welke **FUNCTIE** hebben die zinnen in de samengestelde zin?

DE WOORDSOORTEN

INLEIDING

Woordsoorten zijn **identificeerbaar** op basis van **verschillende eigenschappen**:

1. Semantische eigenschappen:

Wat voor soorten **BETEKENIS(SEN)** drukt de woordsoort uit?

2. Morfologische eigenschappen:

Zijn er specifieke kenmerken of veranderingen qua **VORM**?

3. Syntactische eigenschappen:

Hoe wordt het woord gebruikt? Welke **FUNCTIE** heeft de woordsoort in een groter geheel (bv. in de zin of in een constituent)?

INLEIDING

Let op!

Niet elke vertegenwoordiger van een bepaalde woordsoort bezit noodzakelijk álle eigenschappen: er bestaan **(proto)typische en minder typische leden** van elke categorie.

Bijvoorbeeld: substantieven hebben normaal gezien een meervoud (morfologisch) en worden voorafgegaan door een lidwoord (syntactisch)

MAAR: *melk => * twee melken*

*Jan => * de Jan*

INLEIDING

Let op!

Eenzelfde woordvorm kan tot **verschillende woordsoorten** behoren, bv.

Het is wel duidelijk dat₁ dat₂ meisje dat₃ nog geen boeken heeft, dat₄ probleem niet kan oplossen.

- 1 = onderschikkend voegwoord
- 2, 4 = aanwijzend voornaamwoord
- 3 = betrekkelijk voornaamwoord

INLEIDING

Elke taal beschikt over open versus gesloten woordcategorieën

- **open categorieën:** onmogelijk om alle leden op te sommen, omdat ze voortdurend uitgebreid worden (bv. zelfstandige naamwoorden, werkwoorden)
- **gesloten categorieën:** worden niet (vaak) uitgebreid, dus kan je alle leden opsommen (bv. persoonlijke voornaamwoorden)